

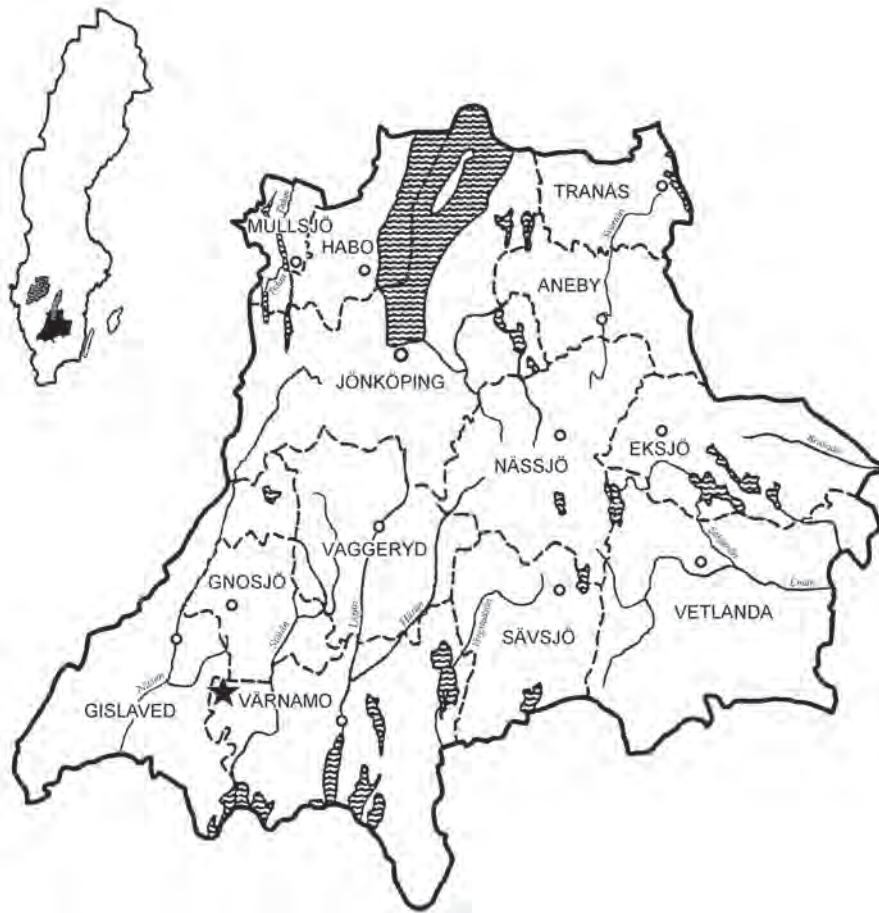
Lönshult 1:4

Arkeologisk utredning, etapp 1, inför planerad
täktverksamhet, Bredaryds socken i Värnamo kommun,
Jönköpings län

Lönshult 1:4

Arkeologisk utredning, etapp 1, inför planerad täktverksamhet, Bredaryds socken i Värnamo kommun, Jönköpings län

Rapport, foto och ritningar: Ingvar Røjder
Grafisk design: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
Ur karta © Lantmäteriet. Medgivande MS2007/04833.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2011

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	5
Historiskt kartmaterial	6
Tidigare undersökningar.....	6
Resultat.....	6
Sammanfattning.....	8
Åtgärdsförslag.....	8
Administrativa uppgifter.....	9
Referenser.....	10
Arkiv.....	10
Kartunderlag.....	10

Inledning

I maj 2011 genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk utredning, etapp 1, i Lönshult, Bredaryds socken i Värnamo kommun. Anledningen till undersökningen var planerad täktverksamhet och beställare av uppdraget var Jan-Erik Svensson genom GeoPro AB. Fält- och rapportansvarig var Ingvar Røjder. Utredningsområdet omfattade 72 000 m².

Målsättning och metod

Målsättningen med utredningen var att fastställa förekomst av fasta fornlämningar och kulturlämningar.

Först utfördes arkiv- och kartstudier och därefter inventerades området i fält. Påträffade forn- eller kulturlämningar dokumenterades och mättes in med hand-GPS. Inventeringen syftade även till att peka ut de områden som eventuellt kan innehålla under mark dolda lämningar och där det senare kan behövas en arkeologisk utredning etapp 2.

Topografi

Området är beläget i en kuperad sydsluttning i skogsmark. Jordarten består av ett tunt eller osammanhängande jordtäckte på berg, som utgörs av sur till intermediär intrusivbergart, huvudsakligen granit. I närområdet finns områden med morän och torv.

Fornlämnings- och kulturmiljö

Lönshult ligger i nordvästra hörnet av Bredaryds socken. Byn gränsar i väster och norr till Anderstorps socken och i sydväst till Reftele. I närheten av utredningsområdet finns ett flertal torplämningar med tillhörande röjningsrösen, terrasskanter och röjda ytor. Några av dessa är: Södra Bygget RAÄ Anderstorp 15, Söderskogen RAÄ Anderstorp 17, Norrskogen RAÄ Anderstorp 25, Mörkebo RAÄ Reftele 503, Bygget RAÄ 140, en torplämning utan känt namn RAÄ 141, Dalstorp RAÄ 142 och Lassaboryd RAÄ 143. Dessutom finns strax söder om utredningsytan lämningarna efter en linbastu, RAÄ 139. Inne i området ligger den så kallade Jättestenen RAÄ 26, som är en naturbildning med tradition. Blocket sägs enligt sägnen ha kastats mot Anderstorps kyrka. I Anderstorps socken finns vidare fördämningsvallar efter kvarn eller såg, RAÄ 13, en dammvall, RAÄ 14, och en bergsplåtå med namnet Kisteberget, RAÄ 23. Samtliga uppräknade fornlämningar ligger inom Bredaryds socken om inget annat anges.

FIGUR 2. Jättestenen RAÄ 26.

Historiskt kartmaterial

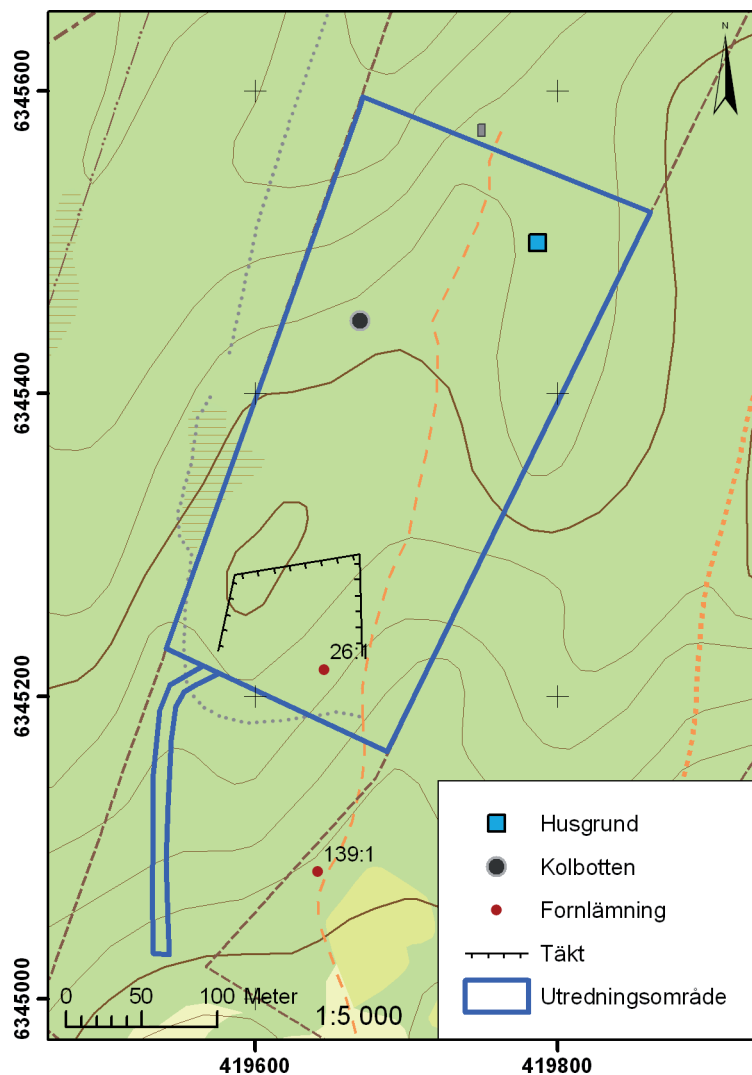
Storskiftet genomfördes i Lönshult 1809-1812 och laga skiftet 1895-1896. Vid båda dessa tillfällen utgjordes det nu aktuella området av betesmark i skog. På ekonomiska kartan från 1954 är området skogsmark.

Tidigare undersökningar

Inga arkeologiska undersökningar eller utredningar har genomförts i närheten.

Resultat

Området är delvis kraftigt kuperat och på några ställen finns mindre, blöta partier. Här och var syns berg i dagen. Stora delar av området var vid inventeringstillfället beväxt med ung granskog, men trots detta torde samtliga forn- eller kulturlämningar nu ha påträffats.

FIGUR 3. Karta över utredningsområdet med de påträffade lämningarna.

Figur 4. Husgrund. Till vänster i bilden syns husgrundens östra kant. Invid granarna uppe till höger skymtar det förmodade spismursröset.

I den nordöstra delen av inventeringsområdet påträffades:

Husgrund, 6 x 4 m (N-S) och 0,2 m h. Centralt i anläggningen, något åt SV, fanns en förhöjning, ca 1 m diam och 0,2 m h, troligen en spismurrest. Anläggningen var stenfylld och hade en jämn yta. Övermossad. S om anläggningen fanns en del övermossade mindrestensamlingar av otydlig karaktär. Vegetationen på platsen gjorde det svårt att få någon ordentlig överblick. Husgrunden finns inte markerad på något äldre kartmaterial och det går inte att säga något närmare om dess ålder eller funktion.

I den nordvästra delen av området påträffades:

Kolbotten, 12 m diam och 0,2 m h. Runt kanten är täktgropar, 1,2 m breda och 0,2 m djupa. Provstick gav rikligt med kol på 15 cm djup. I närområdet, främst åt norr, finns flera oregelbundna gropar och förhöjningar, men provstick gav bara sand.

Figur 5. Husgrundens väktare.

Figur 6. Kolbotten, knappt urskiljbar.

Objekt nr /RAÅ nr	Lämningstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag
1	Husgrund, historisk tid	Husgrund, 6 x 4 m (N-S) och 0,2 m h. Centralt i anläggningen, något åt SV, fanns en förhöjning, ca 1 m diam och 0,2 m h, troligen en spismurrest. Anläggningen var stenfylld och hade en jämn yta. Övermossad. S om anläggningen fanns en del övermossade mindrestensamlingar av otydlig karaktär. Vegetationen på platsen gjorde det svårt att få någon ordentlig överblick. Husgrunden finns inte markerad på något äldre kartmaterial och det går inte att säga något närmare om dess ålder eller funktion..	ÖKHL	Ingen åtgärd
2	Kolningslämning	Kolbotten, 12 m diam och 0,2 m h. Runt kanten är täktgropar, 1,2 m breda och 0,2 m djupa. Provstick gav rikligt med kol på 15 cm djup. I närområdet, främst åt N, finns flera oregelbundna gropar och förhöjningar, men provstick gav bara sand.	ÖKHL	Ingen åtgärd
RAÅ 26	Naturbildning med tradition	Flyttblock, oregelbundet, 16 x 12 m (N-S) och ca 10 m h.	ÖKHL	Bör skyddas och bevaras.

TABELL 1. Forn- och kulturlämningar inom utredningsområdet. ÖKHL= övrig kulturhistorisk lämning.

Sammanfattning

I maj 2011 genomfördes en arkeologisk utredning inom Lönshult 1:4 i Bredaryds socken, Värnamo kommun. Arbetet föranleddes av en planerad bergstäkt i området och beställare var Jan-Erik Svensson i Skillingaryd genom GeoPro AB.

Vid utredningen påträffades en husgrund och en kolbotten. Några lägen för förhistoriska boplatser eller andra under mark dolda lämningar kunde inte identifieras i det tämligen bergiga området.

Åtgärdsförslag

Jönköpings läns museum anser inte att det är motiverat med ytterligare arkeologiska insatser i det berörda området. Vi anser däremot att flyttblocket med tradition bör skyddas och bevaras.

Samråd kring åtgärdsförslaget har skett med länsstyrelsen.

Referenser

Arkiv

ArkivSök. Lantmäteriet.

FMIS. Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

Kartunderlag

Lönshult, storskifte. Upprättad år 1809 av Jonatan Montelin. Lantmäteristyrelsen/ArkivSök. E17-10:1.

Lönshult, storskifte. Upprättad år 1809 av Jonatan Montelin. Lantmäterimyndigheten/ArkivSök. 06-BRE-7.

Lönshult, laga skifte. Upprättad år 1895 av Vilhelm Leopold Henrik Schreeber. Lantmäterimyndigheten/ArkivSök. 06-BRE-67.

Vid arkeologisk utredning i Lönshult påträffades en husgrund och en kolbotten.

